

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสปา¹

ณัชชา แก้วยิ่งยงค์²

การประกอบกิจการให้บริการสปานั้นเป็นการประกอบธุรกิจรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ของสำคัญอันเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเป็นอย่างมากภายหลังจากที่วิกฤตโควิด – 19 ได้คลี่คลายลง อันเนื่องมาจากกิจกรรมสปานั้นนอกจากจะเป็นที่นิยมชมชอบของผู้คนในสังคมไทยแล้วยังเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ไทยอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้กระแสดความชอบของการประกอบธุรกิจสปานี้จะได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่สิ่งที่ตามมานอกจากผลผลิตในด้านรายได้ของผู้ประกอบการธุรกิจ และผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ ก็คือ ผลกระทบหรือผลเสียโดยตรงที่เกิดขึ้นกับผู้ให้บริการในกิจกรรมสปา หรือผู้บริโภคนั่นเองในกรณีที่เกิดความเสียหายทั้งในด้านการทำสัญญาให้บริการ มาตรฐานของธุรกิจ รวมไปถึงความเสียหายในชีวิตร่างกาย อนามัยในกรณีที่เกิดความผิดพลาดในการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจ รวมทั้งบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงบริเวณของพื้นที่ซึ่งมีการดำเนินกิจการดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่เกิดจากการประกอบธุรกิจสปานี้ นอกจากจะมีผลกระทบเสียหายต่อบังเอิญชนรายบุคคล ยังรวมถึงความเสียหายในด้านภาพลักษณ์ของประเทศโดยรวมอีกด้วย สืบเนื่องมาจากสถานประกอบการธุรกิจสปาบางแห่งใช้กิจกรรมธุรกิจเหล่านี้เพื่อบังหน้าและมีการก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งค้าประเวณีแอบแฝงด้วยนั่นเอง จากการศึกษากฎหมายของไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และจีน รวมทั้งหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสปา ผู้ศึกษาจึงพบข้อบกพร่องทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาจากสัญญาให้บริการธุรกิจสปา เมื่อพิจารณาจากปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับสัญญาการให้บริการของการประกอบธุรกิจสปาแล้วนั้น เนื่องจากมีกฎหมายเอกเทศสัญญาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายลักษณะที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกันจึงก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติอันสัมพันธ์กับกฎหมายที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ผู้ศึกษาจึงอาจแบ่งประเภทของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัญญาของการประกอบธุรกิจสปาออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ ประเภทแรก ปัญหาการให้ชำระค่าบริการล่วงหน้า โดยธุรกิจสปาได้ยื่นข้อเสนอให้ผู้เข้ารับบริการชำระค่าบริการล่วงหน้าตามสัญญาการให้บริการของธุรกิจสปานั้นมักจะกำหนด

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสปา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ตันศิริ และรองศาสตราจารย์ สุทธิณี รัตนวราห

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีการชำระเงินล่วงหน้าในรูปแบบของข้อตกลงที่ให้ผู้ให้บริการชำระผ่านบัตรเครดิต หรือผ่านการชำระเงินสดโดยกำหนดให้ต้องชำระค่าบริการทั้งหมด หรืออาจแบ่งชำระค่าบริการออกเป็นงวด ๆ แต่เกือบทุกสถานประกอบการธุรกิจสปา มักจะกำหนดให้ชำระไม่เกิน 2 งวด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสัญญาให้บริการของธุรกิจสปา ซึ่งมีข้อตกลงให้ผู้รับบริการต้องชำระค่าบริการล่วงหน้า นั้นมีรูปแบบที่ผิดแผกไปจากการซื้อขายสินค้าและบริการในแบบทั่ว ๆ ไป เนื่องจากการซื้อขายสินค้าและบริการแบบทั่วไปนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ต่างตอบแทนกัน ในส่วนของตนอย่างพร้อมเพรียงกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่สัญญาให้บริการธุรกิจสปานั้นมีรูปแบบที่ผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่ต้องชำระค่าบริการล่วงหน้าแก่ผู้ประกอบการธุรกิจสปาไปก่อน โดยจะได้รับการปฏิบัติตามการชำระหนี้ซึ่งเป็นกิจกรรมสลับตอบแทนจากผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวในอนาคต

แม้สัญญาให้บริการของธุรกิจสปานั้นจะตกอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลของพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ก็ตาม แต่พระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมในเรื่องสัญญาของการประกอบธุรกิจสปาไว้โดยเฉพาะ โดยพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในเรื่องสำคัญในส่วนของการขออนุญาตและการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพซึ่งรวมถึงการประกอบธุรกิจสปาด้วย

ด้วยเหตุข้างต้นทำให้เกิดปัญหาการที่ผู้ประกอบการธุรกิจสปาได้รับการชำระราคาล่วงหน้านั้นทำให้อำนาจในการต่อรองทางเศรษฐกิจของผู้ให้บริการลดลงอย่างปฏิเสธไม่ได้ นอกจากนี้ หากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการธุรกิจสปาที่เงินทุนอุดหนุนไม่มากนักผู้ให้บริการล่วงหน้าไปแล้วอาจประสบปัญหาในการขอเข้ารับเงินที่ชำระไปแล้วคืนอย่างแน่นอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาของคู่สัญญาในกรณีของสัญญาให้บริการธุรกิจสปา เพราะการใช้เพียงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการเข้าดูแลธุรกิจประเภทนี้ยังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองผู้ให้บริการในการเข้าทำสัญญาให้บริการธุรกิจสปานี้ ทั้งนี้ยังไม่สอดคล้องต่อหลักอิสระในทางแพ่งอีกด้วย เนื่องจากสัญญาในการซื้อขายคอร์สสปานั้นเข้าของลักษณะของสัญญาซื้อขายตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเอกเทศสัญญา และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนอีกด้วย ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจสปานั้นมีอิสระในการขายคอร์สผ่านพนักงานในสังกัดร้านของตนอย่างแน่นอน แต่ในด้านของผู้ซื้อหรือผู้บริโภคนั้นอำนาจในการตัดสินใจเข้าทำสัญญาซื้อขายอาจไม่ได้รับอิสระในทางแพ่งเท่าที่ควร ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับหลักข้างต้นอันเนื่องมาจากสิทธิในการต่อรองทางเศรษฐกิจ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก หากเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาที่ได้ตรากฎหมายขึ้นเพื่อให้หน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะมีอำนาจดำเนินการโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการขายสัญญาให้บริการ (สัญญาสมาชิก) ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้กำหนด

ควบคุมกิจการของธุรกิจสปาที่ไม่ว่าจะเปิดให้บริการ หรือมีแนวโน้มที่จะปิดกิจการลงไม่สามารถปฏิเสธการให้บริการต่อผู้เข้ารับบริการได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ

ประเภทที่สอง คือ ปัญหาการให้บริการในรูปแบบสัญญาต่อเนื่อง โดยรูปแบบของข้อความในสัญญาที่ทำนั้นจะปรากฏในลักษณะที่กำหนดให้สัญญาให้บริการธุรกิจสปาจะต้องมีความผูกพันระหว่างผู้รับบริการกับผู้ประกอบการธุรกิจในระยะยาว หรือผูกพันต่อเนื่องกันไปในอนาคตในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ดังเช่นเดียวกับสัญญาของบริการฟิตเนส หรือสัญญาของคลินิกเสริมความงามอื่น ๆ ซึ่งเมื่อผู้บริโภคจ่ายเงินล่วงหน้าไปเรียบร้อยแล้ว โดยอาจจะชำระครบถ้วนตามจำนวนค่าบริการต่อคอร์สทั้งหมดหรือได้ชำระไปในขณะทำสัญญาก่อนที่จะเข้าใช้บริการ ซึ่งสิทธิของผู้ใช้บริการในภายหลังการทำสัญญานั้นจะสามารถเข้าใช้บริการได้ตามจำนวนครั้งที่กำหนดไว้ในแต่ละคอร์สที่ซื้อบริการภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ในการควบคุมกำกับดูแลธุรกิจสปาอยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่พระราชบัญญัตินี้ก็มิได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมในข้อสัญญาในรูปแบบของสัญญาต่อเนื่อง โดยมิได้มีเนื้อหาของการควบคุมในเรื่องเกี่ยวกับการทำสัญญาเกิดขึ้นเลย ทั้ง ๆ ที่นิติกรรมการทำสัญญาซื้อขายอันเกี่ยวกับการให้บริการสปาเพื่อสุขภาพเหล่านี้จะต้องเกิดขึ้นเป็นปกติฐานะของการประกอบธุรกิจนี้อยู่แล้ว ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญไม่แพ้กิจกรรมการให้บริการสปาซึ่งเกิดปัญหาขึ้นในภายหลังเช่นกัน ทั้งนี้ เมื่อข้อตกลงของสัญญาให้บริการธุรกิจสปามีลักษณะของข้อความทำนองที่ได้กำหนดให้สัญญาให้บริการธุรกิจสปาจะต้องมีความผูกพันระหว่างผู้รับบริการกับผู้ประกอบการธุรกิจในระยะยาว หรือผูกพันต่อเนื่องกันไปในอนาคตในช่วงระยะเวลานั้นนั้นย่อมไม่สอดคล้องกับหลักเสรีภาพในการทำสัญญา เนื่องจากสัญญาดังกล่าวนั้นส่วนใหญ่จะมีการกำหนดข้อตกลงหรือเงื่อนไขในสัญญาไว้ล่วงหน้าของผู้ประกอบการฝ่ายเดียวที่เข้าลักษณะของสัญญาสำเร็จรูปซึ่งเป็นข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้เข้ารับบริการเป็นอย่างมาก

หากเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาซึ่งได้กำหนดว่าในกรณีที่การประกอบธุรกิจสปามีแนวโน้มที่จะปิดกิจการลง และเนื่องจากการให้บริการเป็นคอร์สเป็นการให้บริการในรูปแบบต่อเนื่อง ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องมีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งให้ผู้บริโภคทราบ ทั้งยังให้สิทธิผู้บริโภคเลือกที่จะสามารถเข้ารับบริการสปาโดยยังคงความเป็นสมาชิกภาพได้อยู่ หรือเลือกที่จะรับเงินคืนได้ โดยหากเลือกการขอรับเงินคืน ผู้ประกอบการธุรกิจถูกกฎหมายบังคับให้ต้องชำระคืนผ่านช่องทางของธนาคารในรูปแบบของพันธบัตร เล็ตเตอร์ออฟเครดิต

2. ปัญหาประการที่สอง ปัญหาการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจสปา การจดทะเบียนการประกอบธุรกิจสปานั้นถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่หลักของผู้ประกอบการ ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ที่จะต้องดำเนินการขออนุญาตจากภาครัฐ และจำเป็นต้องได้รับการประเมินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดจึงจะสามารถเปิดดำเนินการได้ ทั้งนี้ ยังรวมถึงหน้าที่ในการเข้ากำกับ

ดูแลของภาครัฐที่สำคัญไม่แพ้กัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งประเภทของปัญหาที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจสปาเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ ประเภทแรก ปัญหาการขออนุญาตจดทะเบียนการประกอบธุรกิจสปา เนื่องจากการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสปานั้นพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ต้องการดำเนินการประกอบธุรกิจสปานั้นได้จะต้องขออนุญาตที่กรมสนับสนุนบริการเพื่อสุขภาพ (สบส.) กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน จึงจะสามารถเปิดกิจการได้

จากการที่ผู้ศึกษาได้สอบถามผู้ประกอบการธุรกิจสปาหลายแห่งเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ผู้ศึกษาพบปัญหาในการขอใบอนุญาตและเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นเพราะความไม่ชัดเจนของพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 3 (1) ที่กำหนดความหมาย ประเภท และลักษณะของธุรกิจสปาแต่ละประเภทไม่ชัดเจนทำให้ในการขอใบอนุญาตนั้น ผู้ที่ต้องการขออนุญาตมักเกิดความสับสนเกี่ยวกับประเภทธุรกิจที่ต้องขอใบอนุญาต

ดังนั้น เมื่อบทนิยามเกี่ยวกับคำว่า “กิจการสปา” ตามมาตรา 3 (1) ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่มีความชัดเจนคลุมเครือทำให้เจ้าหน้าที่ของกรมสนับสนุนบริการเพื่อสุขภาพ (สบส.) กระทรวงสาธารณสุขที่เป็นผู้ใช้กฎหมายฉบับนี้โดยตรงยังให้ความเห็น และไม่สามารถอธิบายให้กับผู้ที่ขออนุญาตเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่า กิจการที่ให้บริการลักษณะใดต้องขออนุญาตเป็นกิจการสปาเพื่อสุขภาพ และกิจการใดที่ให้บริการลักษณะเป็นกิจการสปาเพื่อเสริมความงาม จึงทำให้เกิดปัญหาและเกิดความสับสนแก่ผู้ที่มาขออนุญาตประกอบธุรกิจทั้งสองประเภทนี้

ประเภทที่สอง ปัญหาการออกกฎหมายลำดับรองที่ไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ สภาพปัญหาในกรณีเป็นการออกกฎหมายลำดับรองที่ไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากในการประกอบกิจการธุรกิจสปา ขั้นตอนแรกผู้ประกอบการจะต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตกรณีสถานประกอบการอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลในกรณีที่สถานประกอบการอยู่ต่างจังหวัดก่อนที่จะเปิดสถานประกอบการ เนื่องจากกิจการสปาถือเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งทางสำนักงานเขตหรือสำนักงานเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ จะต้องออกเทศบัญญัติหรือกฎหมายของท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อควบคุมกิจการดังกล่าวไว้ โดยได้กำหนดให้กิจการประเภทกิจการสปาเพื่อสุขภาพถือเป็นกิจการหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ซึ่งกำหนดให้กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตนั้นมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ กิจการสปา กิจการนวดเพื่อสุขภาพ และกิจการนวดเพื่อเสริมความงาม ซึ่งจะต้องขอใบอนุญาตด้วยเช่นกันจึงจะสามารถประกอบกิจการนวดต่าง ๆ ได้ในกิจการสปา แต่เทศบัญญัติที่กำหนดให้กิจการสปาเพื่อสุขภาพเท่านั้นที่จะต้องขออนุญาต ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัตินี้ที่กำหนดให้กิจการสปาจะต้องขออนุญาตทั้งกิจการสปาเพื่อสุขภาพ และกิจการสปาเพื่อ

ความงามตามตัวอย่างที่ยกมานั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายหลักและกฎหมายลำดับรองไม่สอดคล้องกัน ปัญหาในทางปฏิบัติที่ตามมาจากเหตุที่เทศบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรอง และพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ไม่สอดคล้องกันนั้นส่งผลให้เจ้าหน้าที่เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจในทางปฏิบัติ หากผู้ประกอบการธุรกิจได้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับธุรกิจสปาเพื่อเสริมความงามแล้วมาขออนุญาตกับสำนักงานเขตหรือเทศบาล ซึ่งเป็นกิจการที่ต้องควบคุมให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามข้อกำหนดของเทศบัญญัตินั้น เจ้าพนักงานก็จะพิจารณาอนุมัติโดยจะพิจารณาว่าลักษณะธุรกิจเป็นอย่างไรก็จะพิจารณาออกใบอนุญาตให้ตามความเหมาะสมว่าเข้าลักษณะเป็นกิจการประเภทสปาในข้อ 9 (1) หรือกิจการนวดเพื่อสุขภาพ ข้อ 9 (3) เท่านั้นที่ทางหน่วยงานท้องถิ่นจะออกใบอนุญาตให้ได้ แต่จะไม่มีการออกใบอนุญาตประเภทธุรกิจสปาเพื่อเสริมความงามอย่างแน่นอน เพราะว่าเทศบัญญัติไม่ได้มีกำหนดไว้

ซึ่งหากผู้ประกอบการสปามาขอใบอนุญาตประเภทกิจการสปาเพื่อสุขภาพก็จะไม่เกิดปัญหาใด ๆ เพราะใบอนุญาตทั้งสองฉบับระบุเหมือนกันว่าเป็นใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสปาเพื่อสุขภาพ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสปาเพื่อเสริมความงามตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 แล้ว และใบอนุญาตที่ได้รับจากสำนักงานเขตหรือสำนักงานเทศบาลต่าง ๆ ก็จะเป็นประเภทการประกอบธุรกิจเพื่อสุขภาพนั่นเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าใบอนุญาตทั้งสองฉบับได้รับอนุญาตเป็นการประกอบธุรกิจสปาคนละประเภทไม่สอดคล้อง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและสับสนแก่ผู้มาใช้บริการได้

แม้การใช้ดุลพินิจอนุญาตของหน่วยงานทางปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 จะสอดคล้องกับแนวคิดระบบอนุญาตเนื่องจากการเป็นการปกป้องคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในกรณีที่มีการดำเนินการใดของผู้ประกอบการสปา ซึ่งอาจมีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ แต่อย่างไรก็ตาม กลับเป็นการให้การอนุญาตเป็นไปตามดุลพินิจของหน่วยงานทางปกครองในท้องถิ่นเพียงประการเดียวอาจไม่รัดกุม ทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด เนื่องจากการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคลซึ่งปัญหาการประกอบธุรกิจสปาอาจไม่ได้รับการเยียวยาในแต่ละท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม

หากเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามที่ Guangdong Provincial Public Security Department ได้บัญญัติให้ผู้ประกอบการที่ต้องการที่จะประกอบธุรกิจสปานั้น ต้องดำเนินการขออนุญาตประกอบธุรกิจจากหน่วยงาน SAIC ระดับอำเภอซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นแล้ว ยังต้องยื่นหนังสือขออนุญาตจากต่อองค์กรที่รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจการค้า 3 องค์กรซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีระดับสูงกว่า ทั้งยังมีหลักเกณฑ์กลางตามที่ Guangdong Provincial Public Security Department ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนควบคุมกำกับอำนาจดุลพินิจ

3. ปัญหาประการที่สาม ปัญหาการกำหนดมาตรฐานและการควบคุมมาตรฐานสถานประกอบการธุรกิจสปา การกำหนดมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทยนั้น ในเรื่องการกำหนดประเภทกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 14 กำหนดไว้แต่เพียงว่าผู้ดำเนินการดังกล่าวต้องขอใบอนุญาต และกฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่จะขอใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจสปานั้นกฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขออนุญาตเป็นคุณสมบัติทั่วไป ซึ่งผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ หรือต้องได้รับใบอนุญาตในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพื่อสุขภาพนั้นมาก่อน หรือไม่มีคุณสมบัติที่เป็นข้อห้ามก็เพียงพอที่จะสามารถขออนุญาตประกอบกิจการธุรกิจสปาได้ เช่น หากจะประกอบกิจการก็อาจไม่ต้องมีคุณสมบัติครบที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านสปาโดยตรงก็สามารถทำการอบตัว การทำสัคนรบำบัด ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารระเหย หรือความรู้ทางพฤกษศาสตร์ต่าง ๆ ก็สามารถขอใบอนุญาตสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในการประกอบธุรกิจสปาได้

ซึ่งคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนดนั้นมีได้กล่าวไว้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจสปาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรเกี่ยวกับกิจการสปา หรือได้รับใบประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ หรือทางสาธารณสุขแต่อย่างใด จากกรณีที่ถูกกฎหมายไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจสปาเช่นนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น เมื่อผู้ประกอบการดังกล่าวไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านนั้น ๆ มากพออาจส่งผลให้ผู้รับบริการเสี่ยงต่อการได้รับอันตราย หรือทำให้ธุรกิจการสปานั้นไม่มีมาตรฐาน และไม่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบกรณีดังกล่าวนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตธุรกิจสปาที่มีมาตรฐานมากกว่าและรัดกุมกว่ากฎหมายไทย โดยกำหนดให้ผู้ที่จะจัดตั้งสถานประกอบการธุรกิจสปาจะต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ ซึ่งใบประกอบวิชาชีพของสหรัฐอเมริกานี้จะขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจที่ประสงค์จะดำเนินการ อาทิ ประกอบธุรกิจสปาที่มีการบริการด้านการเสริมสวย ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการจะต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพเสริมความงามด้วย หรือหากมีการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าในการกำจัดขนก็ต้องมีใบประกอบอาชีพเป็น electrolysis มาก่อน รวมทั้งหากเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่กำหนดให้ผู้ประกอบการสปาจะต้องมี “หนังสือรับรองคุณสมบัติของการทำงาน” และ “ใบรับรองระดับขั้นความรู้การฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพ” ออกโดยหน่วยงานประกันสังคมและแรงงานระดับอำเภอขึ้นไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศจีนก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานของคุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตธุรกิจสปารัดกุมยิ่งกว่า

4. ปัญหาประการที่สี่ ปัญหาการเยียวยาความเสียหายและการวางเงินประกัน

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเยียวยาผู้เข้ารับบริการไว้ ทั้งที่เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุม กำกับดูแลสถานประกอบการธุรกิจสปา โดยเฉพาะก็ตาม ซึ่งเป็นข้อที่น่ากังวลสำหรับผู้เข้ารับบริการในกิจกรรมของธุรกิจนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากอาจเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสปาปฏิเสธความรับผิดชอบในการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ทั้งในกรณีที่เกิดการบาดเจ็บ บาดเจ็บสาหัส ไปจนถึงเสียชีวิต

โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดเพียงบทลงโทษสำหรับกรณีที่สถานประกอบการธุรกิจสปาและผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ผู้ดำเนินการ หรือผู้ให้บริการที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้อง โดยกำหนดโทษทางอาญาเพียงโทษปรับ และโทษจำคุกเอาไว้เท่านั้น รวมทั้งมาตรการในการลงโทษทางผังของผู้ประกอบธุรกิจสปาในแง่ให้หยุดกิจการทั้งชั่วคราวและถาวร มาตรการลงโทษตัวบุคคลที่จิตใจหรือประมาทเลินเล่อในทางอาญาที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของบุคคลอื่นให้ได้รับความเสียหายเท่านั้น และแม้ว่าผู้เข้ารับบริการอาจฟ้องร้องคดีตามกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่งโดยยื่นคำฟ้องต่อศาลที่มูลคดีเกิดเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายได้ตามกฎหมายลักษณะละเมิดก็ย่อมมีกระบวนการและขั้นตอนที่ยาวนาน รวมทั้งช่องทางที่ผู้เข้ารับบริการจะไปร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ได้ แต่วิธีการดังกล่าวก็ยังคงต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรเช่นกันกว่าผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาสำหรับกรณีที่ผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการมาใช้บริการในธุรกิจสปานั้น และแม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ก็ตาม แต่พระราชบัญญัตินี้เป็นการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในวงกว้างเท่านั้น ทั้งยังมีขั้นตอนและระยะเวลาที่นานเกินสมควร ทั้งยังมีได้มีรายละเอียดเฉพาะเรื่องที่ควบคุมธุรกิจสปาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559

ในขณะที่สาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นได้มีข้อกำหนดของการขออนุญาตไว้เช่นกันซึ่งหลักการขออนุญาตซึ่งคล้ายคลึงกับของประเทศอื่น ๆ แต่จะแตกต่างกันในเรื่องการขอหลักประกันซึ่งกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้น เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการอนุญาตจะร้องขอการขอรับหลักประกันจากผู้ประกอบธุรกิจสปาที่มาขออนุญาตเปิดกิจการในตอนต้นเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหากเกิดความผิดพลาดในกิจกรรมธุรกิจสปา โดยมีข้อกำหนดว่า “ก่อนการออกใบอนุญาตดำเนินกิจการนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตอาจมีการร้องขอหลักประกันเพื่อความปลอดภัย โดยอาจเรียกเป็นการฝากเงินหรือการทำสัญญาข้อผูกมัดใดๆ” จะเห็นได้ว่ากรณีของสาธารณรัฐสิงคโปร์ กฎหมายได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ออกใบอนุญาตนั้นสามารถเรียกให้ผู้ที่ขอใบอนุญาตวางเงินเป็นการประกันความเสียหายหรือประกันความปลอดภัยไว้ ซึ่งหากมีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นจากการเข้ามาใช้บริการกิจกรรมของธุรกิจสปาที่สามารถขอรับเงินเยียวยา

ที่สถานประกอบการธุรกิจสปาได้ให้ไว้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตได้ โดยถือว่าเป็นการเยียวยา ความเสียหาย ที่รวดเร็ว สะดวก และฉับไวเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาค้นคว้าถึงกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสปาไทย สหรัฐอเมริกา จีนและสิงคโปร์ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาจากสัญญาให้บริการธุรกิจสปา กรณีการแก้ไขสัญญาประเภทแรก ปัญหาการให้ชำระค่าบริการล่วงหน้าว่าผู้เข้ารับบริการควรได้รับการคุ้มครองดูแลจากภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติของผู้ประกอบการธุรกิจสปาภายหลังที่ได้รับอนุญาตให้มีหน้าที่ที่ถูกควบคุมจากทางภาครัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับการก่อสร้างสัญญาให้บริการ โดยตรงภายใต้บทบัญญัติต่อไป จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมมาตรา 28 พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ที่จากเดิมมี 13 อนุมาตราโดยเพิ่มเติมเนื้อหาอนุมาตรา 14 และอนุมาตรา 15 ดังนี้

“มาตรา 28 ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) แสดงใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

(2) จัดให้มีผู้ดำเนินการอยู่ประจำสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตลอดเวลาทำการ พร้อมทั้งแสดงชื่อผู้ดำเนินการไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย

(3)

(14) ในขณะที่มีการทำสัญญาให้บริการสปาผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องให้ข้อมูลของบริการอย่างครบถ้วนทั้งในด้านการสื่อสาร และการทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยไม่ปิดบังหรืออำพรางข้อมูลที่จะนำไปสู่การเข้าใจผิดในการตกลงทำสัญญาของผู้เข้ารับบริการ

(15) ในขณะที่มีการทำสัญญาให้บริการสปาผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องสอบถามผู้เข้ารับบริการเกี่ยวกับโรคประจำตัว และจะต้องแจ้งให้ทราบข้อดี และข้อเสียของการเข้าทำกิจกรรมสปาต่าง ๆ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับ เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้เข้ารับบริการในการทำสัญญา”

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่าเมื่อมีการกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจสปา มีหน้าที่ที่ถูกควบคุมในขณะที่ทำสัญญาแล้ว ควรกำหนดบทลงโทษหากผู้ประกอบการสปาฝ่าฝืนหน้าที่ที่ถูกกำหนด จึงควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 30 วรรค 1 โดยเพิ่มมาตรา 28 (14) (15) ในเป็นบทลงโทษในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ดังนี้

“มาตรา 30 เมื่อปรากฏแก่เจ้าหน้าที่ว่า ผู้รับอนุญาตฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 28 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (14) หรือ (15) กฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้รับอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด”

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่าควรให้มีการเพิ่มเติมมาตรา 32 (2) เพื่อให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ หากผู้รับอนุญาตประกอบธุรกิจสปา มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ตาม มาตรา 28 (14) (15) ดังนี้

“มาตรา 32 อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อปรากฏว่า

(1)

(2) ผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 28 (9) (10) (11) (12) (13) (14) หรือ (15)”

กรณีการแก้ไขปัญหาประเภทที่สอง ปัญหาการให้บริการในรูปแบบสัญญาต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อผู้เข้ารับบริการชำระค่าบริการไปทั้งหมด หรือชำระเป็นงวด ๆ จนครบก่อนที่จะได้มีการเข้ารับบริการสปาจนครบ ผู้เข้ารับบริการควรได้รับการคุ้มครองดูแลจากภาครัฐในกรณีที่กิจการสปาอาจไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้อย่างต่อเนื่องต่อไปได้ จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขมาตรา 19 ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ซึ่งจากเดิมที่มี 2 วรรค โดยเพิ่มเติม วรรคที่ 3 ขึ้น ดังนี้

“มาตรา 19 ผู้รับอนุญาตซึ่งประสงค์จะเลิกประกอบกิจการ ให้แจ้งให้ผู้อนุญาตทราบ พร้อมทั้งส่งคืนใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแก่ผู้อนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการ

การเลิกประกอบกิจการไม่เป็นเหตุให้ผู้รับอนุญาตพ้นจากความรับผิดชอบที่มีตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบการจะต้องมีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งให้ผู้เข้ารับบริการทราบว่าเลิกประกอบกิจการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน โดยผู้รับบริการสามารถเลือกที่จะสามารถเข้ารับบริการสปาได้ในขณะที่ยังไม่ปิดกิจการ หรือเลือกที่จะรับเงินคืนได้ในส่วนจำนวนที่ยังไม่ได้รับการบริการ โดยหากเลือกการขอรับเงินผู้ประกอบธุรกิจสปาต้องชำระคืนผ่านช่องทางของธนาคาร”

2. ปัญหาการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจสปา กรณีการแก้ไขปัญหาประเภทแรก ปัญหาการขออนุญาตจดทะเบียนการประกอบธุรกิจสปา และจากบทนิยาม กิจการสปาที่ไม่ชัดเจน จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 บทนิยาม มาตรา 3 (1) ดังนี้

“มาตรา 3 (1) กิจการสปา อันได้แก่ บริการที่เกี่ยวกับการดูแล และเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีการบำบัดด้วยน้ำ และนวดร่างกายเป็นหลัก ซึ่งหมายรวมถึงการทำกิจกรรมเหล่านี้เพื่อสุขภาพ และการเสริมความงามด้วย ประกอบกับบริการอื่นตามกำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่าง เว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือการอาบน้ำ นวด หรืออบตัวที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ”

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขประเภทที่สอง ปัญหาการออกกฎหมายลำดับรองที่ไม่สอดคล้องกัน กรณีนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ในการออกเทศบัญญัติของเทศบาลต่าง ๆ พัทธาหรือสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร โดยในเนื้อหาของเรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจะต้องเพิ่มกิจการสปาเพื่อเสริมความงามให้เป็นประเภทธุรกิจที่อยู่ในการกำกับดูแลของภาครัฐด้วย โดยแยกออกเป็นกิจการประเภทหนึ่งออกจากกิจการสปาเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ใบอนุญาตที่ออกตามข้อบัญญัติท้องถิ่นสอดคล้องกับใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั่นเอง

3. ปัญหาการกำหนดมาตรฐานและการควบคุมมาตรฐานสถานประกอบการธุรกิจสปา กรณีการแก้ไขปัญหาในกรณีเกณฑ์การขออนุญาตเปิดธุรกิจสปานั้น โดยหลักเกณฑ์และข้อห้ามของผู้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสปาที่มีการบัญญัติไว้เป็นการทั่วไป โดยมีได้มีการเกณฑ์เฉพาะเจาะจงให้ผู้รับใบอนุญาต (ผู้ประกอบการธุรกิจสปา หรือเจ้าของ) จะต้องมีความรู้ในกิจกรรมสปา หรือได้รับการอบรมจากหน่วยงานของภาครัฐใด ๆ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 13 ช่วงต้น โดยให้มีการเพิ่มเติมเนื้อหา ดังนี้

“มาตรา 13 ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี บริบูรณ์ และต้องเป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตร หรือใบประกอบวิชาชีพ หรือใบที่แสดงว่าได้ผ่านการเรียน หรือฝึกทักษะในกิจกรรมสปาในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทั้งนี้ ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (2) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3)

4. ปัญหาการเยียวยาความเสียหายและการวางเงินประกัน กรณีแก้ไขปัญหาในการเยียวยาผู้เข้ารับบริการที่เกิดความเสียหายต่อเนื่องต่อร่างกายจากการเข้ารับบริการกิจกรรมสปา อันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 ทั้งที่เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมธุรกิจสปานี้โดยเฉพาะ โดยมีได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเยียวยาและการวางเงินประกันไว้ อันส่งผลกระทบโดยตรงและเสียหายอย่างรุนแรงต่อผู้เข้ารับบริการที่นอกจากจะบอบช้ำทางร่างกายแล้วยังต้องทุพพิกาลจากการฟ้องร้องดำเนินคดีในทางแพ่งผ่านกระบวนการทางศาลอย่างยาวนาน ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 13/1 ขึ้น ดังนี้

“มาตรา 13/1 ในการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องวางเงินประกันเป็นจำนวน 50,000 บาท ต่อกรรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นหลักประกันและเพื่อการเยียวยาความเสียหายของผู้เข้ารับบริการในอนาคต

เงินประกันตามวรรคแรกให้ผู้เข้ารับบริการที่ได้รับความเสียหายจากกิจกรรมธุรกิจของผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีสิทธิเรียกร้องได้ทันทีตามความเสียหายที่ปรากฏขึ้นจริงจากการรับรองของแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม”

ดังนั้น หากประเทศไทยได้มีการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ให้ทันสมัยทัดเทียมนานาชาติประเทศก็จะทำให้ภาครัฐสามารถเข้าควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจสปาได้อย่างมีมาตรฐานและเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มภาคภูมิ

เอกสารอ้างอิง

ชาญณรงค์ ปราณีจิตต์. คำอธิบายพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 (กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานศาลยุติธรรม, 2551).

ไชยยศ เหมะรัชตะ. “คู่มือศึกษากฎหมายว่าด้วยสัญญา”. พิมพ์ครั้งที่ 1. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2542).

คาราพร ธีระวัฒน์. กฎหมายสัญญา สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547).

วรพจน์ วิสชุดพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543).